

Udviklingen i centrale økonomiske indikatorer 1. halvår 2005

Sammenfatning

Fremgangen i den grønlandske økonomi fortsætter. Centrale økonomiske indikatorer for 1. halvår 2005 peger alle i samme retning og tyder på at et opsving er i gang, til trods for et fortsat fald i priserne på rejer på verdensmarkedet. Det betyder, at udviklingen fra 2003, hvor den økonomiske vækst i Grønland var negativ og BNP faldt med 0,5 pct., er vendt.

Nye tal for skatteindbetalingerne viser kraftig vækst gennem årets første seks måneder. Stigningen er med knap 10 pct. på niveau med 1998, hvor det seneste konjunkturopsving satte ind.

Nye tal for det private forbrug viser ligeledes en fortsat pæn vækst, hvilket understøtter vurderingen af at den grønlandske økonomi befinder sig i en konjunkturopgang. Det er omsætningen i detailhandlen som er drivkraften bag fremgangen i det private forbrug, hvor der var en vækst på over 3 pct., mens forbruget af halvvarige og varige goder udvikler sig mere stabilt. Der kan dog spores en vis opgang i salget af biler.

Nye tal for fiskeriet viser fortsat kraftigt fald i priserne på rejer. Også priserne på hellefisk og krabber har været vigende. Dette mere end opvejes af stigningen i de eksporterede mængder med flere eksportindtægter til følge.

Den gunstige konjunktursituation har i 1. halvår 2005 medført, at der i gennemsnit var ca. 150 flere personer i arbejde medio måneden end i 1. halvår 2004, hvor den gennemsnitlige månedlige ledighed var 7,5 pct., mens den i 1. halvår 2005 faldt til 6,9 pct. Også antallet af personer, der var berørt af ledighed faldt – fra 2.025 i 1. halvår 2004 til 1.876 personer i 1. halvår 2005.

Normalt vil en fremgang i økonomien give anledning til en forværring af handelsbalancen samt højere inflation. Det er dog ikke tilfældet i den nuværende situation. Underskuddet på handelsbalancen er i 1. halvår 2005 reduceret i forhold til samme periode året før. I 1. halvår 2005 var underskuddet på 230 mio. kr., hvor underskuddet i 1. halvår 2004 var 326 mio. kr. Udviklingen kan i høj grad tilskrives stigende indtægter fra eksporten af fisk og skaldyr samt den indledte råstofudvinding, herunder eksporten af guldmalm. Dette mere end opvejer den øgede import af varer til Grønland i samme periode.

Inflationen er fortsat lav. Forbrugerprisindekset opgjort pr. 1. juli 2005 viser at priserne siden 1. januar 2005 er steget med 0,5 pct. På årsbasis er inflationen samtidig opgjort til 1,4 pct. Det er først og fremmest priserne på fødevarer, der driver inflationen, mens de stigende priser på olie på verdensmarkedet endnu ikke er slået fuldt igennem på priserne.

Indholdsfortegnelse

	Sammenfatning	1
	Indholdsfortegnelse	2
Kapitel 1	Indledning	3
Figur 1	Årlig realvækst i BNP	3
Kapitel 2	Konjunkturindikatorer	4
	Skatter	4
Figur 2	12-måneders glidende gennemsnit for stigningen i skatteindbetalinger i perioden fra januar 1995 til og med juli 2005	4
	Det private forbrug	5
Tabel 1	Detailomsætningsindekset opgjort på kvartaler 1997-2005	5
Figur 3	Realvækst i detailomsætningsindekset i forhold til samme periode året før	5
Figur 4	Importen af beklædning og fodtøj (1998=100)	6
Figur 5	Importen af biler og møbler (1998=100)	6
	Fiskeriet	6
Figur 6	Udvikling i kilopris og eksporteret mængde af rejer (1998=100)	7
Figur 7	Udvikling i kilopris og eksporteret mængde af hellefisk (1998=100)	7
Figur 8	Udvikling i kilopris og eksporteret mængde af krabber (1998=100)	8
	Ledigheden	8
Figur 9	Antallet af personer, der var ledige medio måneden i 1. halvår 1998 til	8
Figur 10	Antallet af personer berørt af ledighed i 1. halvår 1998 til 2005	9
	Udenrigshandel	9
Figur 11	Underskud og overskud på handelsbalancen i 1. halvår 1998 til 2005	9
Tabel 2	Import og eksport fordelt på SITC-afsnit i 1. halvår 2003-2005	9
	Priser	9
Figur 12	Inflationen i Grønland og Danmark fra 1982 til 1. halvår 2005	11

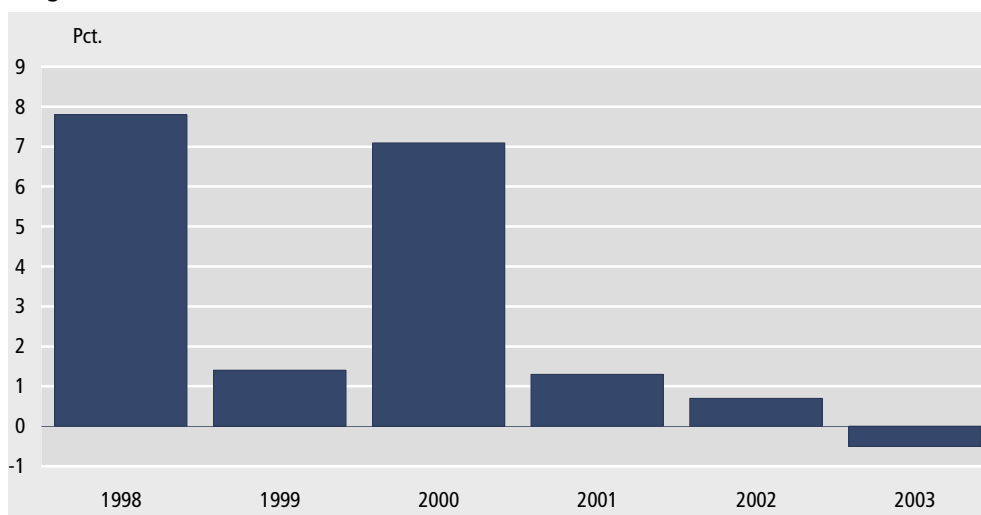
1. Indledning

Konjunkturudviklingen

Konjunkturudviklingen belyses normalt ud fra de data der er tilgængeligt i nationalregnskabet. Den seneste offentliggørelse af det grønlandske nationalregnskab skete 21. februar 2005 og dækker perioden frem til 2003. Tal for 2004 forventes offentliggjort i december 2005. I denne publikation præsenteres en række konjunkturindikatorer, som har til formål at tegne et nuanceret billede af den aktuelle økonomiske udvikling, sådan som den tegner sig lige nu.

Mest almindeligt er det at vurdere den økonomiske situation ud fra væksten i bruttonationalproduktet (BNP) opgjort i faste priser fra år til år. Der findes ingen præcis definition af højkonjunktur, men som tommelfingerregel opfattes en højkonjunktur som en længerevarende periode med vækst i BNP på over 2-3 pct. Igennem de senere år har den grønlandske økonomi været igennem såvel høj- som lavkonjunkturer, jf. figur 1. Den seneste højkonjunktur fandt sted i perioden 1998 til 2001, mens der de efterfølgende år har været tale om et økonomisk tilbageslag. Kulminationen herpå var i 2003, hvor BNP faldt med 0,5 pct.

Figur 1. Årlig realvækst i BNP

Indikatorer... Beskrivelsen af den aktuelle konjunkturudvikling sker ud fra en vurdering af bevægelserne i en række centrale økonomiske indikatorer. Prioriteringen af indikatorerne afspejler alene Grønlands Statistiks vurdering af vigtigheden af de enkelte indikatorer i forklaringen af de økonomiske bevægelser. Man skal være opmærksom på, at ingen af indikatorerne kan tolkes individuelt, men bør vurderes samlet.

...ikke model Samtidig bør man være opmærksom på at det ikke direkte er muligt at udlede noget om de bagvedliggende årsagssammenhænge i økonomien ud fra indikatorerne. Indikatorerne kan heller ikke sige noget om baggrunden for udviklingen i konjunkturerne. Dette forudsætter en formel økonomisk model.

Følgende indikatorer offentliggøres i denne publikation:

- Månedlige indbetalinger af skatter
- Indikatorer for det private forbrug, herunder detailomsætningsindekset
- Indeks for udvikling i pris og eksporteret mængde af rejer, hellefisk og krabber.

Hertil kommer en række indikatorer, der inden for de sidste måneder er offentliggjort af Grønlands Statistik:

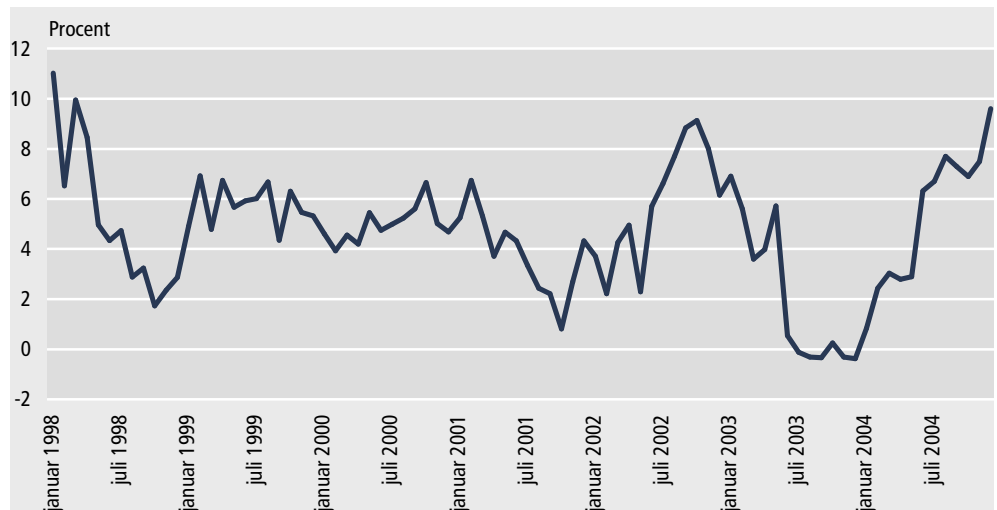
- Udviklingen i ledigheden (*Ledigheden i 1. halvår 2005 – Arbejdsmarked 2005:4*).
- Handelsbalancen (*Grønlands udenrigshandel 1. halvår 2005 – Udenrigshandel 2005:6*).
- Forbrugerpriserne (*De grønlandske pristal pr. 1. juli 2005 – Priser 2005:2*).

2. Konjunkturindikatorer

Skatter

Kraftig vækst Skatteindbetalingerne fortsatte med at vokse i 1. halvår 2005, jf. figur 2. I juni lå væksten på knap 10 pct., beregnet som et 12 måneders glidende gennemsnit. Det svarer næsten til udviklingen i 1998, hvor det seneste egentlige konjunkturopsving satte ind. Udviklingen afspejler en kraftig vækst i den enkelte lønmodtagers indkomstgrundlag.

Figur 2. 12-måneders glidende gennemsnit for stigningen i skatteindbetalingerne fra januar 1998 til og med juli 2005

Databrud Væksten er særlig markant når det ses i lyset af de ændringer i skattesatserne som blev indført med virkning fra 1. januar 2005. Isoleret set burde det betyde færre skatteindbetalinger, fordi det personlige fradrag blev hævet fra 40.000 til 48.000 kr. årligt mens standardfradraget blev hævet fra 8.000 til 10.000 kr. årligt. Der er ikke søgt korrigeret for effekterne af disse ændringer, og dermed det databrud der er sket i ovenstående figur.

Det private forbrug

Høj vækst Detailomsætningen udviste betydelig vækst i de første to kvartaler af 2005, jf. tabel 1. I 1. kvartal steg omsætningen med knap 3 pct. i forhold til samme periode året før og i 2. kvartal var der tale om en vækst på knap 4 pct. For de to kvartaler under et udviser omsætningen i detailledet dermed en mængdemæssig vækst på 3,4 pct. i forhold til samme periode året før.

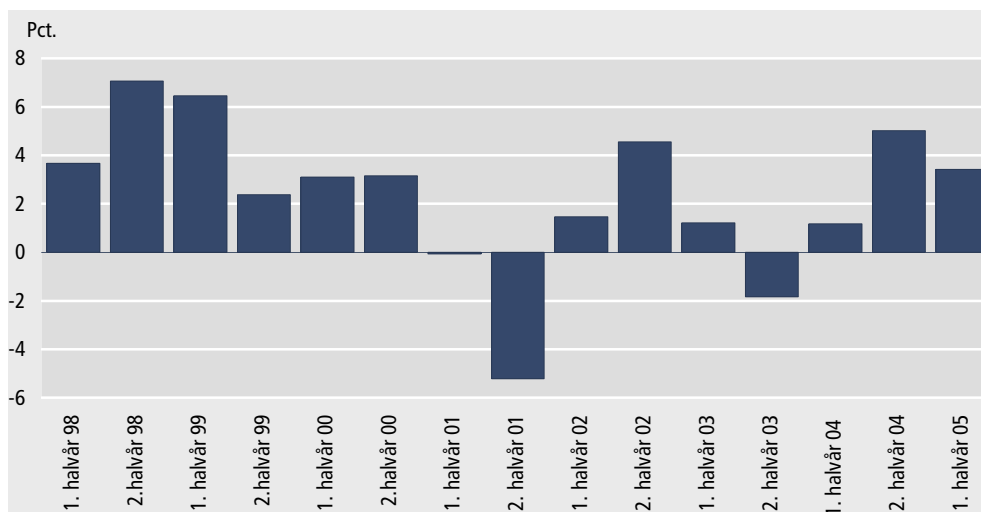
Tabel 1. **Detailomsætningsindekset opgjort på kvartaler. 1997-2005**

Juni 1997 = 100	1. kvartal	2. kvartal	3. kvartal	4. kvartal
1997	97,7	101,0	108,2	116,3
1998	98,3	107,7	114,3	126,1
1999	108,3	111,0	119,4	126,7
2000	109,4	116,7	124,3	129,6
2001	108,7	117,2	121,9	118,7
2002	111,4	117,9	123,4	128,2
2003	111,3	120,7	120,6	126,4
2004	112,2	122,7	126,5	137,5
2005	115,3	127,5		

Bemærk: Indekset er baseret på deflaterede omsætningstal.

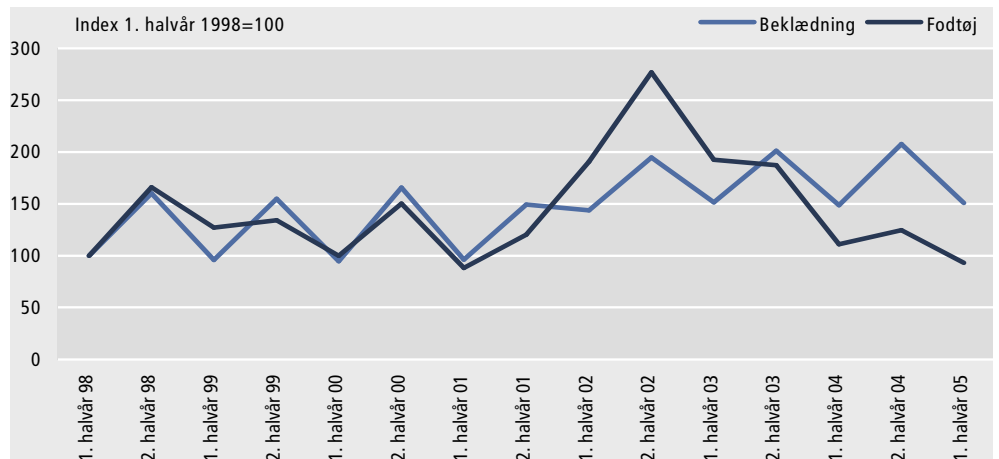
Væksten i detailomsætningen har været relativ høj og stabil siden starten af 2004, jf. figur 3. Det er første gang siden slutningen af 1990'erne at et lignende mønster har kunnet ses.

Figur 3. **Realvækst i detailomsætningsindekset set i forhold til samme periode året før**

På baggrund af oplysninger fra udenrigshandelsstatistikken er det muligt at få en indikation af omsætningen af halvvarige og varige goder, jf. figur 4 og 5.

Figur 4. Importen af beklædning og fodtøj (1998 = 100)

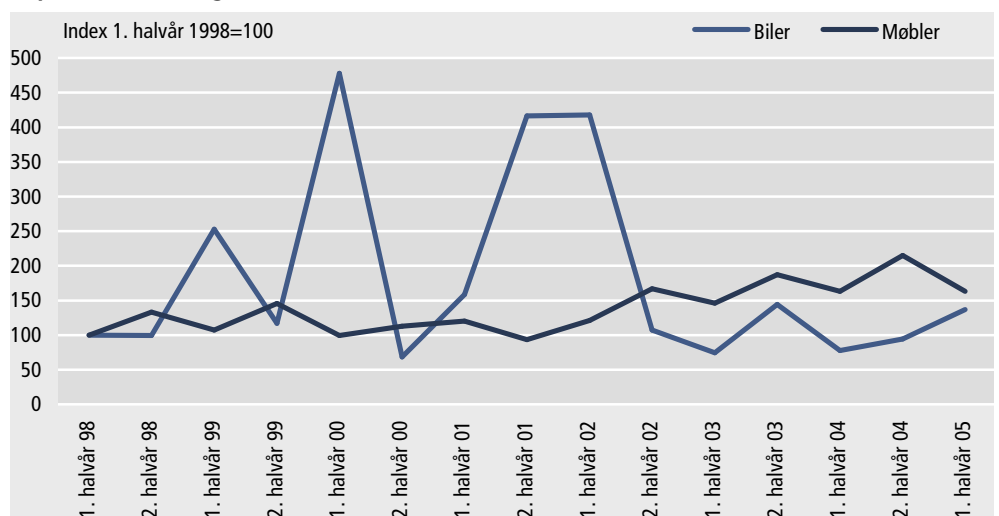
Halvvarige goder stabile

Anskaffelsen af halvvarige goder som beklædning og fodtøj viser et udpræget sæsonmæssigt mønster, men data tyder ikke på, at der er en sammenhæng i forhold til konjunkturudviklingen, jf. figur 4.

Varige goder er konjunkturfølsomme

Varige goder, ikke mindst biler, viser derimod en mere tydelig variation i forhold til konjunkturudviklingen, jf. figur 5. Figuren antyder således en vis stigning i importen af biler i 1. halvår 2005, hvilket er med til at understøtte vurderingen af, at der er tale om en begyndende konjunkturofgang.

Figur 5. Importen af biler og møbler (1998 = 100)

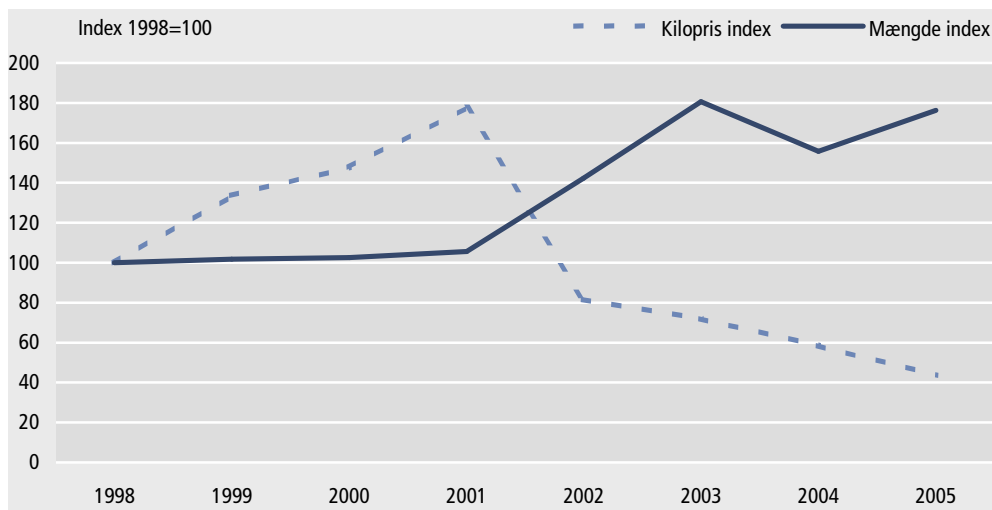

Fiskeriet

Baseret på oplysningerne fra udenrigshandelsstatistikken, er der nedenfor udledt indeks for udviklingen i priser og mængder af eksporterede rejer, hellefisk og krabber. Det skal bemærkes at der ikke er tale om egentlige prisindeks, men alene tale om indikatorer for prisudviklingen af fisk og skaldyr.

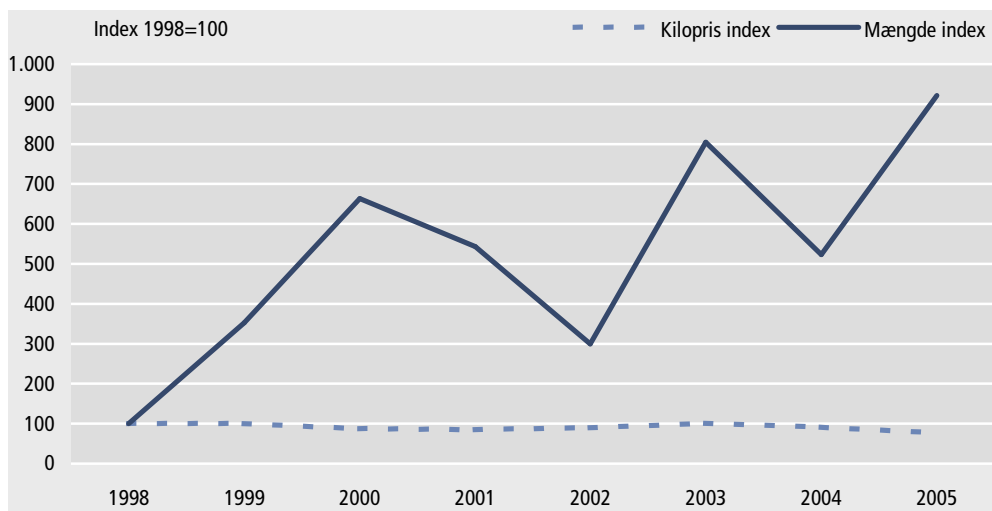
Rejer Prisen på rejer fortsatte faldet i 2005, jf. figur 6. Nu ligger den gennemsnitlige kilopris på 10,40 kr. mod 14,00 kr. i samme periode året før. I modsat retning trak en forholdsvis kraftig stigning i de eksporterede mængder på ca. 13 pct. Alt i alt medførte det stigende eksportindtægter i 1. halvår 2005, hvilket samtidig er hovedforklaringen på forbedringen af handelsbalancen i perioden.

Figur 6. Udvikling i kilopris og eksporteret mængde af rejer. 1998 = 100

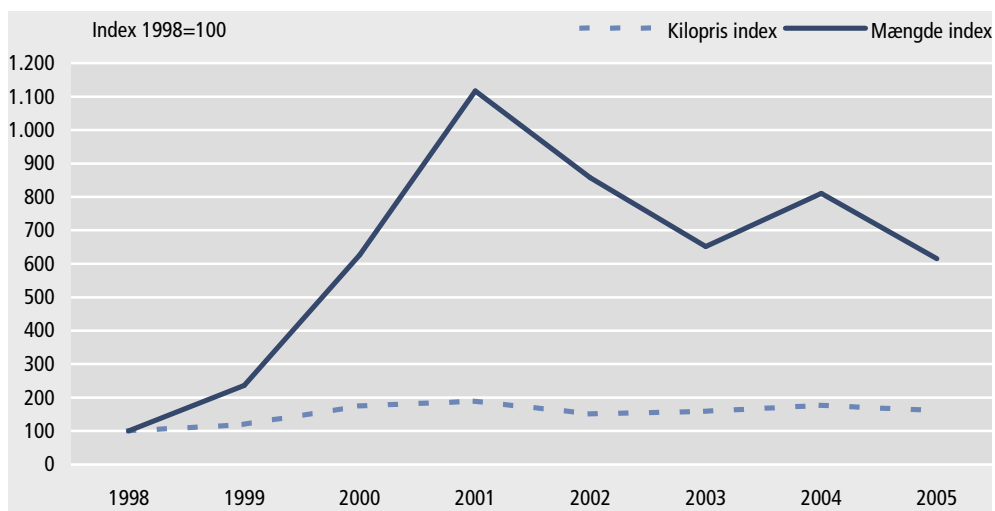
Hellefisk Prisen på hellefisk var svagt faldende i 2005, jf. figur 7, og kom ned på en kilopris 20,00 kr. mod 23,00 kr. i 2004. Der var samtidig tale om en meget kraftig vækst i eksporten på ca. 75 pct. Udviklingen bidrog til en mindre forbedring af handelsbalancen.

Figur 7. Udvikling i kilopris og eksporteret mængde af hellefisk. 1998 = 100

Krabber Prisen på krabber var også svagt faldende i 1. halvår 2005, jf. figur 8. Kiloprisen nåede således ned på 44 kr. mod 48 kr. året før. Samtidig faldt de eksporterede mængder forholdsvis kraftigt med ca. 75 pct.

Figur 8. **Udvikling i kilopris og eksporteret mængde af krabber, 1998 = 100**

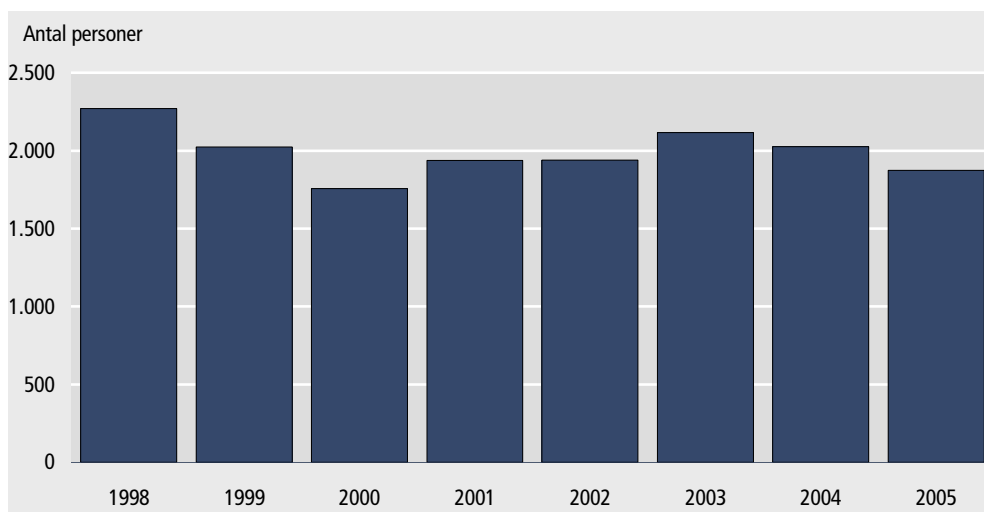

Ledigheden

Fortsat fald i antallet af medio ledige...

Ledigheden faldt i 1. halvår 2005 i forhold til samme periode året før med 149 personer og udgjorde dermed i gennemsnit 1.876 personer, jf. figur 9. Det bringer ledighedsprocenten ned på 6,9 pct.

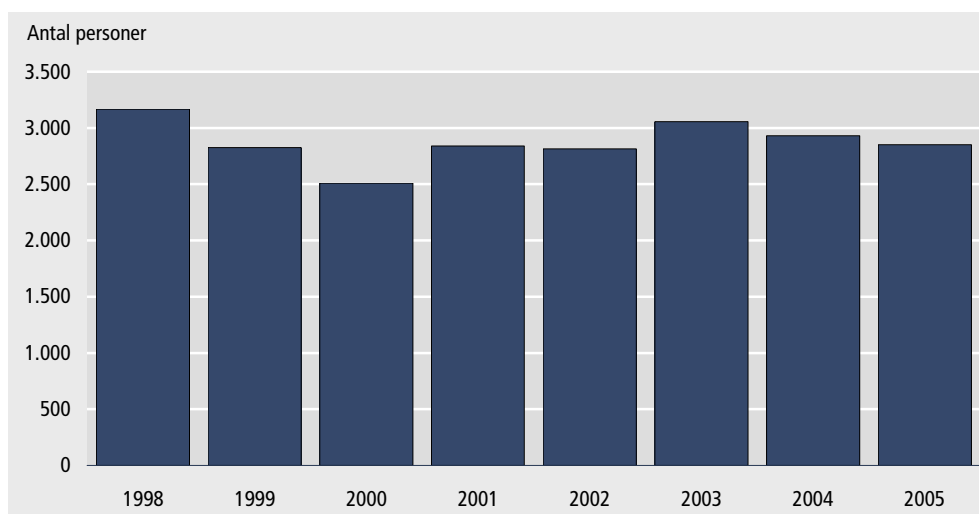
Figur 9. **Udviklingen i antallet af personer, der var ledige medio måneden i 1. halvår 1998 til 2005**

..og fald i antallet af personer, der var berørt af ledighed

Antallet af personer, der var berørt af ledighed faldt ligeledes i 1. halvår af 2005 i forhold til samme periode året før, jf. figur 10. Faldet var på 79 personer og antallet af personer berørt af ledighed nåede ned på 2.852 personer, hvilket svarer til en ledighedsprocent på 10,4.

Figur 10. Antal personer berørt af ledighed i 1. halvår fra 1998 til 2005

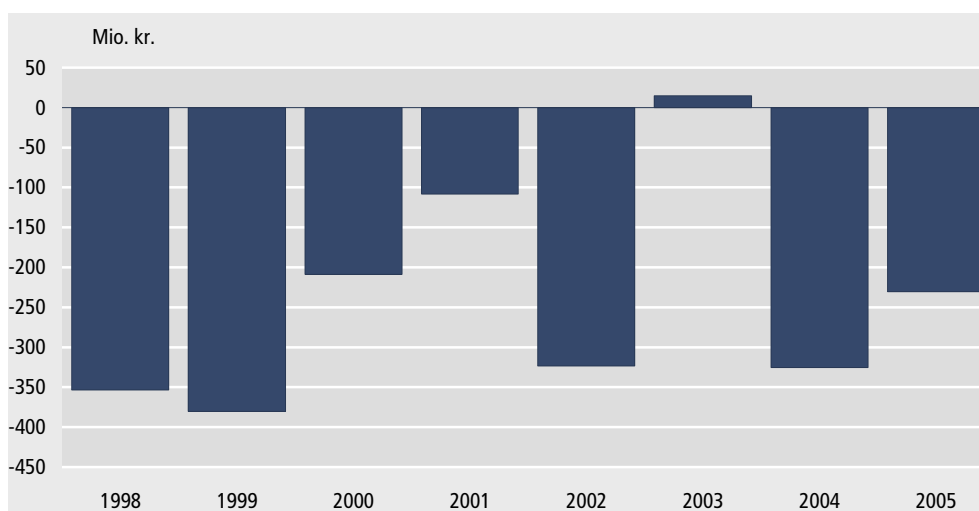

Udenrigshandel

Lavere underskud

Underskuddet på handelsbalancen er i 1. halvår 2005 reduceret til 230 mio. kr., hvilket er 195 mio. kr. mindre end i 1. halvår 2004, hvor underskuddet var 326 mio. kr., jf. figur 11. Bag udviklingen ligger en bemærkelsesværdig stor fremgang i eksporten, der mere end opvejer den øgede import.

Figur 11. Underskud og overskud på handelsbalancen i 1. halvår fra 1998 til 2005

Stor fremgang i indtægterne fra eksport... Eksportindtægterne steg i 1. halvår 2005 med 158 mio. kr. eller knap 17 pct. i forhold til 1. halvår 2004, jf. tabel 2. Fremgangen skyldes først og fremmest at der er eksporteret stigende mængder af skaldyr og fisk. Det er dog vigtigt at bemærke, at dette er sket til faldende priser på rejer. Desuden er der sket en stigning i indtægter fra eksport af råstoffer, først og fremmest guldmalm fra minen i Kirkespirdalen ved Nanortalik, der oparbejdes og raffineres i Spanien.

Tabel 2. Import og eksport fordelt på SITC-afsnit 1. halvår 2003-2005 i 1.000 kr.

SITC-afsnit	Varetekst	Import 1. halvår			Eksport 1. halvår		
		2003	2004	2005	2003	2004	2005
0-9	I alt	1.132.744	1.270.023	1.332.720	1.147.516	944.364	1.102.312
0	Næringsmidler og levende dyr	232.011	231.768	246.652	1.087.482	849.907	966.458
1	Drikkevarer og tobak	53.507	58.469	61.486	-	9	6
2	Råstoffer, ikke spiselige (undtagen brændsel)	24.636	27.876	22.022	3.947	36.589	70.827
3	Mineraler, brændsels- og smørestoffer o.l.	12.162	55.909	71.963	243	137	119
4	Animalske og vegetabiliske olier, fedtstoffer og voks	814	757	978	-	-	5
5	Kemikalier og kemiske produkter	76.344	80.831	87.102	23	857	1
6	Bearbejdede varer, hovedsaglig halvfabrikata	201.801	227.976	212.915	192	7.151	12.469
7	Maskiner og transportmidler	318.492	366.277	403.567	15.148	6.474	6.177
8	Bearbejdede varer i.a.n.	197.931	202.138	208.025	10.396	13.060	12.322
9	Diverse varer og transaktioner i.a.n.	15.045	18.023	18.010	30.085	30.180	33.927

Anm.: I.a.n. betyder *ikke andetsteds nævnt*.

...opvejer stigende import Importen af varer steg samtidig med godt 60 mio. kr. En del af stigningen kan henføres til *mineraler, brændsel mv.* i forbindelse med stigningen i priserne på olie på verdensmarkedet. Hertil kommer stigende import af *maskiner og transportmidler*, fortrinsvis til erhvervene samt moderate stigninger på *fødevarer*. Det må derfor formodes at en betydelig del af det øgede privatforbrug i 1. halvår af 2005 er dækket via lagerforskydninger og dermed ikke har givet anledning til import i perioden.

Priser

Lav inflation Inflationen er fortsat lav. Forbrugerprisindekset opgjort pr. 1. juli 2005 viser at priserne siden 1. januar 2005 er steget med 0,5 pct. På årsbasis er inflationen samtidig opgjort til 1,4 pct. Til sammenligning er inflationen i Danmark for øjeblikket på ca. 2 pct.

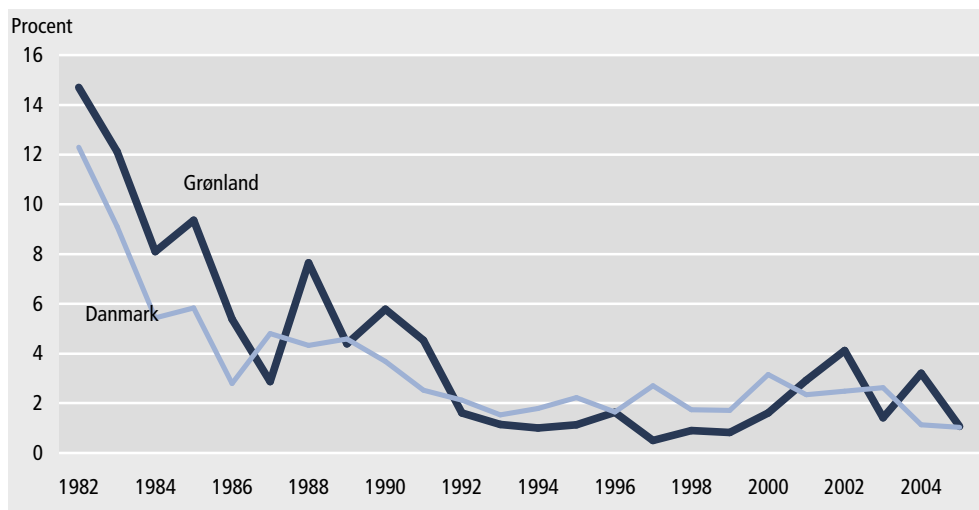
Fødevarerpriserne stiger... Det er først og fremmest priserne på fødevarer der driver den aktuelle inflation. I 1. halvår 2005 steg de med 2,3 pct. Samtidig er de den mest betydende varegruppe i privatforbruget, hvor fødevarer vægter ca. 25 pct.

... mens priserne på olie endnu ikke er slået igennem... Det er samtidig vigtigt at henlede opmærksomheden på, at de stigende priser på olie på verdensmarkedet endnu ikke er slået fuldt ud igennem i de grønlandske priser. Dette forventes først at kunne observeres i forbindelse med offentliggørelsen i foråret 2006 af de grønlandske forbrugerpriser pr. 1. januar 2006.

Sideløbende udvikling

I et længere perspektiv følges inflationen i Grønland og Danmark ad, jf. figur 12. Det skyldes i høj grad det tætte handelssamkvem mellem de to lande. Siden starten af 1980'erne har Danmark, og dermed Grønland, bevæget sig fra samfund med høj inflation til samfund med lav inflation, hvilket i øvrigt kendetegner de fleste samfund i Nordeuropa.

Figur 12. Inflationen i Grønland og Danmark fra 1982 til 1. halvår 2005

Signatur forklaring:

- ... Oplysninger foreligger ikke
- .. Oplysninger for usikre til at angives eller diskretionshensyn
- . Tal kan efter sagens natur ikke forekomme
- 0 Mindre end halvdelen af den anvendte enhed
- Nul
- * Foreløbigt eller anslået tal

Eventuel henvendelse:

Carsten Petersen
cape@gh.gl

Konjunkturstatistik 2005:2

6. oktober 2005

Grønlands Statistik
Postboks 1025 · 3900 Nuuk
Tlf.: 34 50 00 · Fax: 32 29 54
www.statgreen.gl · e-mail: stat@gh.gl

